

Záznam z tiskové konference prezidenta ČR Václava Havla a předsedy vlády ČR Miloše Zemana, která se konala v úterý 8. února 2000 v budově Zahradní rezidence v Královské zahradě Pražského hradu:

Ladislav Špaček, mluvčí prezidenta republiky: Dobré odpoledne, dámy a pánové, já bych nejprve poprosil pana prezidenta a pana premiéra o vstupní prohlášení.

Václav Havel, prezident ČR: Já jsem se po delší době setkal s panem premiérem a setkal jsem se proto, abychom si řekli své názory na nejrozmantější otázky. Těch politických témat, o nichž jsme hovořili, bylo samozřejmě víc než jenom nějaké změny ve vládě. Já jsem pana premiéra informoval o tom, že mě čím dál víc zneklidňují některé úkazy v našem společenském životě, především související s tou velikou sanací bank, která se ukazuje být nevyhnutelným předpokladem jejich privatizace. Tu privatizaci samozřejmě velice vítám a považuji za důležitou a nutnou a velmi jsem se zaraďoval, že v případě spojitelnosti zvítězila Erste Bank, nicméně propojení určitých finančních skupin se skupinami politickými a s tím bankovním světem mě zneklidňuje, jakož i jiné četné úkazy našeho života společenského a politického. Cítil jsem jako svou povinnost se vyzpovídat panu premiérovi z těchto svých rozmanitých pocitů a názorů.

Já sám mám v plánu nyní se tím vším trochu intenzivněji obírat a zvát si různé odborníky a lidi, kteří o tom něco vědí, zkoumat jejich názory a posléze z toho odvodím způsob svého konání, svou budoucí strategii ve svém postavení, ve své funkci.

Pokud jde o to, co vás nejvíc zajímá, to je eventuelní změny ve vládě, o jakési nutnosti oživit, omladit, proměnit vládu se mnou pan premiér mluví už dlouho. Nejméně půl roku, ne-li tři čtvrtě. Já to považuji za dobré, vítám to, jsem otevřen takové nějaké rekonstrukci vlády tím spíš, že se už pomalu blíží polovina jejího volebního období.

V žádném případě ale já nejsem signatářem žádných opozičních smluv či nějakých tolerančních patentů. Já nebudu jmenovat či odvolávat ministry proto, že se na tom dvě strany dohodly a že tím někdo podmiňuje schválení rozpočtu, to mě nezajímá. Tím méně registruji domluvy, které ani nejsou psané mezi těmi stranami. Já jsem otevřen přijmout návrhy pana premiéra a jmenovat nové osoby do čela úřadů, osoby čerstvé, které tam možná přinesou novou dynamiku, novou krev, ale nebudu to dělat proto, že nějaká jiná strana tím podmiňuje schválení rozpočtu, samozřejmě.

Z konkrétních a nejdůležitějších věcí bych snad se měl zmínit o tom, že zítra ve 14 hodin bude na Pražském hradě jmenován nový ministr zdravotnictví.

Miloš Zeman, předseda vlády ČR: Dámy a pánové, kromě sanace bank pan prezident opomněl jedno velmi důležité téma, o němž jsme spolu poměrně podrobně na úvod našeho setkání hovořili. Jednalo se o australský kmen chřipky, neboť, jak se domnívám, oba dva jsme tímto kmenem byli v nedávné době postiženi, oba dva jsme mu odolali, třebaže proti tomuto kmenu neexistuje žádná vakcinace, ani žádná jiná ochrana.

Poté, co jsme strávili část schůzky diskusemi o těchto tématech, zabývali jsme se rovněž tématem mediálně nepochybně přitažlivým, tj. personální rekonstrukcí vlády. Plně souhlasím s panem prezidentem, když říká, že jsme o tom mluvili, a tady bych to lehce korigoval, nikoli půl, ale tři čtvrtě roku a mohu konstatovat, že to byly právě politické turbulence na naší scéně, které tuto dávno připravovanou rekonstrukci oddalovaly, třebaže se někteří domnívají, že ji naopak urychlovaly.

V této souvislosti jsem pana prezidenta informoval, že předpokládám, že se ve vládě objeví pět nových tváří, a to postupně, tedy tak, aby nový člen vlády mohl okamžitě nahradit člena dosavadního a aby neexistovala přetržka mezi činností dosavadního a nového ministra, čili jakési mezivládí, které z povahy věcí bylo nutné v případě ministra zdravotnictví.

Požádal jsem rovněž pana prezidenta, aby v souladu se svými ústavními pravomocemi, neboť je to právě on, kdo může rozhodnout o jmenování nebo nejmenování nového člena vlády, se setkal s

navrhovanými novými členy vlády, aby se podrobněji seznámil s jejich koncepcí. Domnívám se, že je to nejenom výraz úcty a přátelství k hlavě státu, ale že je to také důsledné respektování naší ústavy.

Už jednou jsem v jednom rozhovoru asi před týdnem řekl, že prezidenta nechápu jako mechanickou loutku, která má pouze orazítkovat návrhy předkládané premiérem. A protože si vážím našeho vztahu s prezidentem Havlem, chci tímto způsobem, to znamená způsobem vzájemných konzultací, postupovat i nadále. Plně chápu názor, který prezident vyjádřil, to znamená názor, že tyto změny by měly proběhnout až po třetím čtení státního rozpočtu a respektuji tento názor.

Chtěl bych konstatovat, že pokud dojde k personální rekonstrukci vlády, dojde k ní z vůle sociální demokracie a nikoli z vůle ODS, dojde k ní na základě mých návrhů a nikoli na základě návrhů pana poslance Tlustého nebo kohokoli dalšího a chtěl bych říci, že některé neprozřetelné výroky činitelů ODS mohou naprosto zbytečně personální rekonstrukci vlády pouze oddálit, protože pokud se jim podaří na veřejnosti vyvolat naprosto nepravdivý dojem, že se tato rekonstrukce děje pod jejich tlakem, a já se vyznačuji jistou tvrdohlavostí, pak by to mohlo mít kontraproduktivní účinky.

Jiří Kubík, Mladá fronta Dnes: Já bych se chtěl zeptat, proč až po třetím čtení rozpočtu, jestli můžete říct ten důvod, zda víte, kdy to konkrétně bude a koho se tedy změny budou týkat? Říkáte pět nových lidí, kteří to jsou a které resorty budou nově obsazeny?

Miloš Zeman, předseda vlády ČR: Já jsem samozřejmě informoval pana prezidenta jak o těchto resortech, tak o kandidátech na nové členy vlády, nicméně nepokládám za etické, ať už vůči dosavadním nebo potenciálním novým členům vlády, abych tato jména uváděl do doby, než se s nimi pan prezident setká. To za prvé.

Za druhé, názor, že by to mělo být po třetím čtení rozpočtu zde při našem jednání vyjádřil pan prezident a já jsem tento názor respektoval. Myslím si, že racionálním zdůvodněním je to, že se tím naprosto odstraní jakákoli obava, že by snad tyto personální změny byly prováděny pod tlakem ODS, jak někteří představitelé ODS, musím poctivě říci, že nikoli předseda ODS, ale někteří jiní představitelé ODS, naznačují. Jinak, mé slovo platí, to znamená, základní informace, kvůli které jste asi dnes přišli zní, že předpokládám postupné nahrazení pěti, opakuji pěti, členů vlády. Myslím si, že je to jasné pro každého, kdo umí počítat do pěti.

....., **Český rozhlas:** Pane Zeman, jaký je časový horizont té výměny pěti ministrů vlády?

Miloš Zeman, předseda vlády ČR: Domnívám se, že by to neměl být zbytečně dlouhý interval, to znamená, že by to mělo proběhnout krátce po schválení třetího čtení státního rozpočtu.

Jitka Götzová, Právo: Dobrý den, já bych měla otázku na každého z vás a pak jednu společnou. Pane premiére, přestože jste říkal, že nechcete vyměňovat vládu pod tlakem smluvního partnera, ale o výměně ministrů už mluvíte tři čtvrtě roku. Nemyslíte si, že oddalování, když občas kritizujete své ministry, může kazit renomé ČR a vůbec vlády? A chtěla bych se zeptat pana prezidenta, který už je seznámen s návrhy, zda si myslíte, že navrhovaná personální změna vás natolik uspokojí, že na ty návrhy přistoupíte a že to pozvedne renomé vlády? A společná otázka, mohli byste okomentovat programové prohlášení rakouské vlády týkající se nároku vůči ČR? Děkuji.

Miloš Zeman, předseda vlády ČR: Takže my si to, paní Götzová, rozdělíme. První otázka byla na mě, druhá na pana prezidenta, třetí na oba dohromady.

Já bych chtěl uvést především jednu základní věc. Jestliže v západní Evropě je výměna ministrů, dokonce velmi rasanční výměna ministrů, považována za běžnou věc, která nikoho neudivuje, tak, bohužel, v ČR, byť 10 let po sametové revoluci, stále přežívá jakási bolševická tradice, která říká, že když se pod jedním ministrem zahoupe křeslo, tak to znamená téměř politickou krizi. Není to pravda. Ministr může vystupovat například jako poradce budoucího ministra, může využít svých odborných zkušeností i jiným způsobem a já se nedomnívám, že v žádném případě personální rekonstrukce vlády, bez ohledu na to, kdy bude provedena, a já jsem zde po dohodě s panem prezidentem konkrétní rozsah i konkrétní časový termín uvedl, může uškodit pozici ČR. Pozici ČR může uškodit například neschválení státního rozpočtu, pozici ČR mohou uškodit proklamace od lidí v razantně

pravicové straně odporující společnému mínění EU. Tím do jisté míry odpovídám na vaši třetí otázku. Pozici ČR nemůže uškodit to, zda se výměna ministrů uskuteční v únoru či březnu roku 2000.

Václav Havel, prezident ČR: Já myslím, že v jakés takés stabilní slušné demokracii nemůže být vnímáno jako otřes či tragédie či katastrofa je-li vyměněn jeden, dva, tři či pět ministrů. To by mělo být samozřejmé. Důležité je, aby ty výměny probíhaly elegantně, důstojně, aby měly svou logiku, svůj důvod.

Nevidím, proč by renomé naší republiky mělo být ohroženo tím, že se v pravou chvíli provede tato rekonstrukce. Ostatně, kdo ví, zda to je rekonstrukce poslední. Tato vláda do konce svého volebního období možná podstoupí ještě nějaké další rekonstrukce. Já sám jsem panu předsedovi říkal o jedné změně, kterou bych perspektivně uvítal. A co bych samozřejmě uvítal je, kdyby se ve vládě ocitla nějaká dáma. Zdá se mi, že jsme možná jedinou zemí v Evropě, která nemá ženu ve vládě.

Pokud jde o účast strany Svobodných v rakouské vládě, já si myslím, že naše země, která má zkušenost Mnichova, a ten Mnichov byl počátek všech našich průšvihů, které se táhnou dodnes, psychologickým, morálním, politickým počátkem, že taková země musí mít neobyčejnou citlivost na sebemenší náznaky či zárodky toho, co ohrožuje mírové harmonické soužití v Evropě založené na občanském principu, co se vyznačuje odporem k cizincům, xenofobií, co se vyznačuje jakýmsi populismem, nacionalismem a podobně. Já proto vítám ten jednoznačný postoj EU. Není pravda, že EU chce jakýmsi způsobem problematizovat volbu, k níž se rozhodli Rakušané. Když někdo nazývá EU spolkem levicových politiků, tak problematizuje volbu ve všech těch evropských zemích, protože oni si přece ty vlády zvolili. Navíc se domnívám, že zatím lze stěží mluvit o nějaké skutečné interferenci do vnitřních rakouských věcí. Pakliže se rozhodneme, že nebudeme jezdit do Alp na lyže, tak interferujeme do svých prázdnin, ne, alespoň ne přímo, do rakouské politické situace.

Nevím, jaká všechna konkrétní politická, diplomatická či exekutivní rozhodnutí vláda učiní, ale můj názor je, že některým věcem je třeba čelit v samotném jejich zárodku. Celé tragické dění na Balkáně a v bývalé Jugoslávii nás přece o tom dostatečně poučuje. Kolik desítek tisíc lidských životů a jaké nekonečné hmotné hodnoty mohly být ušetřeny, kdyby mezinárodní společenství namáhalo svůj mozek a našlo způsoby, jak přiměřeně a zavčas těm hrůzám zabránit.

Miloš Zeman, předseda vlády ČR: Já si myslím, že jsem byl, při vší úctě k panu prezidentovi, první z českých politiků, který se při setkání s izraelským ministrem zahraničí panem Levym zcela jednoznačně vyjádřil o tom, co si myslí o panu Haiderovi. Někteří méně poučení komentátoři mě napadli, že jsem pana Haidera dal do stejného pytle jako, kromě Le Pena, Žirinovského a Mečiara, také Silvia Berlusconiho. Rád bych se tedy v této souvislosti odvolal na projev Rudolfa Scharpinga, předsedy evropské sociálně demokratické strany, který použil naprosto stejného spojení, Haider - Berlusconi, jako nebezpečí pro západoevropskou i evropskou demokracii. Ale já samozřejmě uznávám, že čeští političtí komentátoři jsou daleko vzdělanější než Rudolf Scharping a mají daleko širší přehled.

Vladka Bauerová, New York Times: Pane presidente, já bych se chtěla zeptat, zda-li i vy, stejně jako pan premiér považujete za neetické sdělit tomuto národu, kteří z jeho ministrů budou vyměněni a pokud ano, tak z jakého důvodu.

Václav Havel, prezident ČR: Já jsem přece řekl, že za nejdůležitější z hlediska renomé republiky a jakýchsi takových etických kodexů politického chování považuji, aby výměny nejen na postech ministrů, ale jakékoli výměny ve vyšších ústavních funkcích probíhaly důstojně a takřkajíc elegantně. Mně připadá poněkud absurdní situace, kdy nějaký ministr dva měsíce čte v novinách, že bude možná odvolán, ale vůbec nikdy na toto téma s předsedou vlády ani s prezidentem nemluvil. To prostě nejde, to je neetické. Etické je, když si to řeknou nejprve ti zainteresovaní mezi sebou a vzápětí, vaším prostřednictvím, to oznámí veřejnosti.

Ladislav Špaček, mluvčí prezidenta republiky: Děkuji, dámy a pánové, skončili jsme, nashledanou.